STROkrant

Jaargang 56 - nr. 1 - mei 2026

STRO pakt al 56 jaar structuren aan, zoals het geldsysteem

Henk van Arkel, directeur van STRO, werkt al sinds 1970 bij de stichting. Met Henk als toonbeeld van levenslange inzet voor verandering, hopen we op uw waardering en donatie.

Voordat Henk bij STRO begon, hielp hij zijn broer Jan met een kleine uitgeverij. In die tijd verschenen er wel publicaties over de natuur (met name door Natuurmonumenten), maar niet over milieuproblemen. Henk en Jan schreven over o.a. ecologie, de vervuiling door auto's, fosfaatvervuiling van het water en genetische modificatie. Een deel van deze publicaties werd via een landelijk samenwerkingsverband van lokale organisaties verspreid. Dit verband heette *Aktie Strohalm* (de vroegere naam van STRO), en werd opgericht naar aanleiding van de eerste **Earth Day** in 1970.

De samenwerking werd intensiever en Jan werd de drijvende kracht achter een reeks Strohalm-publicaties in de serie 'Ekologie'. Henk leidde in 1975 met collega Joke Oosterhuis een project tegen het verdwijnen van het tropisch regenwoud. In die tijd vond de net gestarte milieubeweging dat niet relevant, want te ver weg. De 'Derde-Wereldbeweging' had zoiets van 'lekker kappen en verkopen', want men heeft daar geld nodig. De boodschap sloeg echter wel aan bij de jeugdbonden voor natuurstudie. Saillant detail is dat jongeren die door deze actie geïnspireerd werden, vijf jaar later leiding gaven aan grote campagnes van o.a. Greenpeace.

Toen er vanuit andere hoeken steeds meer publicaties kwamen over het milieu, stapte trohalm over naar onderzoek en actie gericht tegen de structuren die milieuproblemen veroorzaken. De belangrijkste in onze ogen: het soort geld en de accumulatie van vermogen door eigendom van grond.
We ontwikkelden het concept van *sturingsmechanismen*: zaken die de wereld van morgen vormgeven. Het gaat om het soort geld; waar wel en niet belasting over wordt geheven; de mogelijkheid om kennis te patenteren; de vrijheid om via reclame klanten te manipuleren; het uitsluiten van aansprakelijkheid van aandeelhouders, etc.

Sturingsmechanismen bepalen toekomst: @nder geld, ecotax+

Strohalm maakte het idee van sturingsmechanismen tastbaar door al begin jaren 80 te pleiten voor het instellen van verhandelbare emissierechten voor CO_2. Met de *Ecotax+* campagne voerden we campagne voor het afschaffen van loon- en inkomstenbelasting en BTW en het gelijktijdig verhogen van de belastingen op het gebruik van natuur en milieu. De veronderstelling was dat hiermee ook een ander soort cultuur ontstaat: weg van verspillende consumptie en wegwerpmentaliteit, naar een economie gericht op onderlinge dienstverlening met sterke bottom-up relaties. Als speerpunt werd de *Vliegtax* genomen, omdat het niet belasten van kerosine niet alleen een voorbeeld is van hoe je verspilling stimuleert, maar ook nationale economieën afhankelijk maakt van de grootste machten in de wereldeconomie.

Immers, als internationale vliegtuigen en vrachtschepen net zo behandeld worden als nationale bedrijven en particulieren (en dus ook accijnzen betalen), dan hadden de economie, de cultuur en de politiek een totaal andere ontwikkeling gekregen.

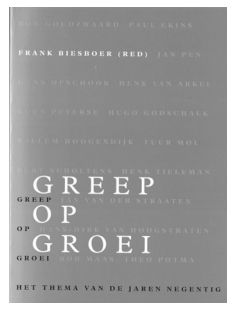

In het boek *'Greep op Groei'* bracht Strohalm alle gedachten en theoretische onderbouwingen bij elkaar.

Toen het idee van ecotax door de politiek werd opgepakt, koos Strohalm ervoor ook voor geld een reëel alternatief te ontwikkelen. De personal computers kwamen op en doordat die als een soort fax op telefoonlijnen aangesloten konden worden, veronderstelde Henk dat die computers verknoopt zouden worden, wat in de jaren daarna gebeurde en nu als internet bekend staat. Door deze verknoping ontstaat de mogelijkheid om onderlinge economische uitruil te realiseren, onafhankelijk van het geldmonopolie.
Strohalm organiseerde het congres 'na de zure regen de zondvloed' waarin sprekers duidelijk maakten dat als we niet naar een ander soort geld overstappen, maatschappelijke en milieuproblemen weliswaar telkens op kleine schaal opgelost kunnen worden, maar dat dit ten koste gaat van een steeds wankeler basis op grote schaal, waarbij de soortenrijkdom en dus de ecologische veerkracht afgebroken wordt.

Doneer!

Inmiddels onder de naam STRO startten we een periode van onderzoek naar alternatieven voor het heersende geld. Er volgde een lange fase van R&D, met name in Latijns-Amerika. Veel van de projecten die toen zijn opgezet, bestaan altijd nog. Maar STRO ging verder en verfijnde de manier van rentevrije geldschepping eerst in Fortaleza (Brazilië) en later op Sardinië. Door alle innovaties in STRO's Cyclos software te verwerken, kwamen we uiteindelijk uit bij de aanpak die na deze zomer in Amsterdam gelanceerd wordt. Op de achterkant van deze krant leest u hoe de innovaties ook een antwoord geven op economische recessies waar bijvoorbeeld de Iran-crisis toe gaat leiden.

STRO software kan depressies verzachten

Als reactie op de eurocrisis verlaagde de Europese Centrale Bank (ECB) in 2012 stapsgewijs de rente. De depositorente daalde uiteindelijk tot onder nul. Banken konden dit beleid maar beperkt doorvoeren naar hun klanten: negatieve rente bij spaarrekeningen ondermijnt het vertrouwen en veroorzaakt een vlucht naar contant geld. Daarmee was het klassieke monetaire instrumentarium uitgeput.

Die les is vandaag opnieuw relevant. Nu de wereldeconomie weer richting instabiliteit glijdt, is het naïef te denken dat middelen die eerder hun grens bereikten, deze keer wél zullen werken. Wie economische stilstand wil voorkomen, moet voorbij renteverlagingen en geldschepping door de ECB durven te kijken.
Een werkend alternatief bestaat al: de aanpak van STRO, mogelijk gemaakt door onze Cyclos-software. De kern is even eenvoudig als radicaal: er komt een belasting op het niet gebruiken van geld. Geen beloning voor het oppotten van geld, wat de depressie veroorzaakt, maar een prikkel om geld actief de economie van lokale ondernemers en burgers te laten dienen. Geld dat lokaal circuleert, creëert werk, inkomen en vertrouwen. Het mooie van deze sturingsstimulans is dat die juist de circulaire en diensteneconomie versterkt en niet de energie gedreven wegwerpeconomie!

De oproep aan overheid en centrale banken:
wacht niet tot de volgende crisis in volle hevigheid losbarst, maar bereid dit nieuwe instrument nú voor. Experimenteer, creëer juridische ruimte en zet deze aanpak klaar voordat de nood aan de man komt.

Deel de digitale versie van deze STROkrant

Kent u mensen, bedrijven en/of organisaties voor wie de inhoud van deze STROkrant interessant kan zijn? Deel dan de digitale versie met ze. Die is te vinden op onze website: **socialtrade.nl/nieuwsbrieven.** Hier zijn ook alle STROkranten van de afgelopen 5 jaar terug te lezen.

STRO
SOCIAL TRADE ORGANISATION

Stichting STRO
Oudegracht 42, 3511 AR Utrecht
tel. 030-2314314

NL97 TRIO 0784 9116 22
www.socialtrade.nl
info@socialtrade.nl
linkedin.com/company/social-trade-organisation-stro/
www.youtube.com/SocialTradeOrg
RSIN 803746003

Steun STRO met een donatie:
scan de QR-code.

STRO is een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Dit betekent dat u uw giften aan STRO van de belasting mag aftrekken.

Algemeen Nut Beogende Instelling
ANBI

Op deze pagina staan een aantal blogs die onze directeur Henk van Arkel eerder op Linkedin plaatste (zie ook (https://nl.linkedin.com/in/henk-van-arkel-b020424). Verschillende onderwerpen met als gemeenschappelijk kenmerk: hoe kan je met een andere kijk, een andere aanpak, economische en maatschappelijke problemen oplossen.

Als de oliecrisis doorzet, krijgen lokale economieën nieuwe kansen

Nu de geopolitieke spanningen rond de oorlog van Netanyahu en Trump mogelijk uitmonden in een mondiale economische crisis, is het verstandig om na te denken over manieren om de impact daarvan te beperken.

Kettingreactie
In tijden van crisis houden mensen hun geld vast. Voor gewone huishoudens is dat een kwestie van overleven: zij willen zeker weten dat ze de volgende maand nog rondkomen. Door dit gebrek aan bestedingen kan de onderlinge economie stilvallen. Juist daar waar mensen voor elkaar produceren en van elkaar kopen, ontstaat dan een kettingreactie. Dat zagen we tijdens de crisis in jaren dertig en die van 2008: bedrijven gaan failliet, een generatie jongeren mist cruciale ontwikkelingsjaren en overheden zien hun schulden sterk oplopen.

Project Amsterdam Nieuw-West
Tegen deze achtergrond is het interessant dat in Amsterdam een project in voorbereiding is, gericht op stadsdeel Nieuw-West, waar de economie al jarenlang wordt geremd door een gebrek aan koopkracht. De gemeenteraad onderzoekt drie innovatieve aanpakken voor dit gebied.

Lokale besteding gemeentegeld
De eerste aanpak is om een groter deel van het gemeentelijke inkoopbudget lokaal te besteden. Deze strategie leverde eerder goede resultaten op in het Engelse Preston.
Stap 2: kleine bedrijven worden geholpen om hun aanbod te bundelen in een coöperatie zodat zij mee kunnen dingen naar grotere opdrachten.

Koopkracht vaker laten circuleren
In juni start een pilot, ondersteund door het Ministerie van Binnenlandse Zaken, waarin de derde stap gemaakt wordt. Doel daarvan is om koopkracht vaker binnen het stadsdeel te laten circuleren om zo elkaar vaker klandizie te gunnen. In dit model wordt een deel van de uitgaven van de gemeente via een lokaal betaalnetwerk naar bedrijven in het stadsdeel geleid. De Cyclos betaalsoftware zorgt dat dit geld gedurende een bepaalde periode lokaal blijft circuleren. De pilot onderzoekt de bruikbaarheid van deze aanpak voor de andere 20 gebieden in Nederland met een Nationale Programma Leefbaarheid en Veiligheid.

Solidariteitsheffing stimuleert opnieuw gebruik geld
In de beginfase wordt in Amsterdam geld dat meedoet, drie maanden lang verplicht het stadsdeel te dienen. Naarmate meer bedrijven deelnemen, kan deze periode worden verlengd. Een solidariteitsheffing op het oppotten van geld stimuleert dat het geld snel opnieuw wordt uitgegeven. Hierdoor wordt hetzelfde geld meerdere keren gebruikt binnen de lokale economie voordat het wegvloeit naar buiten het stadsdeel.

Een beetje omdenken mag af en toe best

Ik hoorde iemand van ProRail zeggen dat het te duur is om voor die paar echt koude dagen per jaar extra mensen in dienst te nemen zodat er voldoende personeel is om wissels te ontdooien.
Dan vraag ik me af: is er wel eens gedacht aan het inzetten van vrijwilligers? Of om boeren, die tijdens vorstperiodes weinig te doen hebben, op te leiden tot oproepkrachten? Samenleven doen we samen!

Bron: Instagram, @prorail

Noem het geen klimaatverandering meer, we worden geconfronteerd met klimaatrampen!

Ik las onlangs een onderzoek waaruit bleek dat mensen die overstromingen of grote branden hadden meegemaakt, niet méér geneigd waren om aandacht te besteden aan het tegengaan van klimaatverandering. Ik vroeg me af hoe dat kwam. Ik vermoed dat dit te maken heeft met de bewoordingen. We houden onszelf voor de gek met termen die niet duidelijk maken welke gevolgen het heeft als we investeerders de ontwikkeling van het energieverbruik laten dicteren.

In de jaren tot 2010 mochten wetenschappers niet openlijk over klimaatverandering spreken, maar konden ze alleen praten over het 'potentiële risico van klimaatverandering'. Als we het onderzoek lezen, moeten we ons realiseren dat de term 'klimaatverandering' mensen misleidt. Verandering kan ten goede of ten kwade zijn. De term klimaatverandering kan zelfs suggereren dat we mooiere zomers krijgen.

Mijn suggestie is om vanaf nu de term 'klimaatramp' te gebruiken. We hebben een vermindering van de CO_2-uitstoot nodig om het groeiende aantal klimaatrampen terug te dringen. We kunnen het ons niet langer veroorloven de realiteit te verdoezelen met woorden die mensen misleiden.

Langzamer rijden bespaart het milieu

Mensen realiseren zich niet dat ook voor elektrische auto's een lagere maximum snelheid een energiebesparing oplevert.
Een Tesla die **80 km/u rijdt is:**

- **20-35% zuiniger dan een die 100 km/uur rijdt;**
- **30-40% zuiniger dan een die 120 km/uur rijdt.**

Verplicht investeren in duurzaamheid

Wat vindt u van het volgende idee? Iedereen met een dure auto betaalt extra wegenbelasting en krijgt in ruil daarvoor aandelen in duurzame investeringen. Bijvoorbeeld extra investeringen in de ontwikkeling en aanschaf van mega accu's. Daarmee kunnen we veel sneller op 100% duurzame energie overstappen. Elektriciteit uit zonnepanelen en windmolens brengt dan veel meer op.

Onderdeel van dit plan is een stevige reductie op deze belasting voor eigenaren van elektrische auto's die de accu in hun auto inzetten voor energielevering in piekuren. In de Utrechtse wijk Lombok is al aangetoond dat dit laatste goed werkt.

Hetzelfde idee toepassen op de AOW?

Misschien moeten we ook omdenken en bovenstaande toepassen op de AOW-discussie. Mensen die AOW ontvangen met een inkomen van anderhalf keer modaal, investeren verplicht in zaken voor de komende generaties: huizenbouw ruim boven NAP, duurzame energiebronnen, innovatief onderzoek aan universiteiten met een gedeelde claim op de intellectuele eigendomsrechten die eruit voortkomen, enzovoorts.

Regeren is vooruitzien en voor een toekomstbestendige economie zijn heel veel investeringen nodig. Dat geld moet je halen waar het is. En misschien vinden de sterkste schouders het helemaal niet zo erg als ze die lasten moeten dragen zolang ze weten dat hun kinderen de lusten krijgen.

Wenninks analyse is oud - de oplossing ligt bij investeren in onze universiteiten

Peter Wennink stelt in zijn rapport dat Nederland over veel innovatief vermogen beschikt, maar dat de opbrengsten daarvan te vaak in het buitenland terechtkomen. Die constatering is niet nieuw en heeft ons de afgelopen jaren weinig verder gebracht.
Het probleem is inmiddels duidelijk; de vraag is welke structurele keuzes we maken om het op te lossen.

Universiteit van Amsterdam

TU/e

Het innovatieve vermogen waar Wennink op wijst, ontstaat in belangrijke mate aan onze universiteiten. Daar ligt dan ook de sleutel. In plaats van te bezuinigen en steeds opnieuw te constateren dat buitenlandse partijen met de opbrengsten aan de haal gaan, moeten we zorgen dat de publieke sector vanaf het begin mede-eigenaar is van wat daar wordt ontwikkeld. Door vooraf, bijvoorbeeld bij de start van een studie, afspraken te maken over gedeeld patent- en eigenaarschap. Dan blijft de waarde van innovatie in Nederland verankerd.

Universiteit Utrecht

Als mede-eigenaar heeft de overheid bovendien een direct belang bij het investeren in veelbelovende start-ups en het begeleiden van hun groei. Voor innovatieve studenten is dit geen beperking, maar juist een voordeel: zij kunnen zich blijven concentreren op hun onderzoek en ondernemerschap, zonder al in een vroeg stadium grote delen van hun eigendom te moeten afstaan aan buitenlandse investeerders. In dit model bouwen studenten samen met de universiteit en de overheid aan hun bedrijf en doorbreken we eindelijk het patroon dat Wennink terecht, maar onvruchtbaar, beschrijft.

Maastricht University

Onze visie op het armoede probleem

We hebben op onze website socialtrade.nl onder de knop "Publicaties" een achtergrond artikel geplaatst die de economische analyse van STRO uitwerkt. Dit artikel is geschreven voor iedereen die geïnteresseerd is in ontwikkeling in arme landen en achtergestelde regio's, en die zich afvraagt waarom armoede vaak zo hardnekkig blijft bestaan — zelfs waar mensen willen werken en middelen beschikbaar zijn. Het richt zich op beleidsmakers, ontwikkelingsprofessionals, onderzoekers, studenten en betrokken burgers die verder willen kijken dan de gebruikelijke verklaringen rond scholing, cultuur of ondernemerschap.

Het artikel neemt de lezer mee langs een minder vaak belichte, maar cruciale invalshoek: armoede als een monetair-economisch probleem. Uitgangspunt is dat veel armoede niet onvermijdelijk is, maar voortkomt uit een hardnekkige denkfout in het dominante economische denken — een fout die al bijna een eeuw geleden scherp werd benoemd door John Maynard Keynes.

Waarom ontmoeten lokale ondernemers in arme regio's zo weinig klanten? Waarom stroomt geld zo snel weg uit deze gebieden? En vooral: bestaan er concrete oplossingen om koopkrachtige vraag lokaal te versterken, zodat talent, ondernemerschap en productiviteit wél tot bloei kunnen komen?

Dit artikel laat zien dat die oplossingen niet alleen denkbaar zijn, maar ook al bestaan. Door financiële en digitale innovaties van STRO — ontwikkeld in de praktijk — komt een nieuwe benadering van economische ontwikkeling in beeld. Wie wil begrijpen waarom zoveel armoede onnodig is én hoe structurele verbetering mogelijk wordt, vindt hier een onderbouwd en uitdagend perspectief.